Referenter: Daniel Kern og Mie Tast

Højskolerne

Referat

FFD's generalforsamling 2026

Punkt 1

Valg af dirigenter

Julie Sass, Johan Borups Højskole
Anders Munthe, Rønde Højskole

Stemmetællere: Carsten Holvad, Emma Holm, Pernille Lærke Andersen og Ditte Thomassen er valgt som stemmetællere.

Punkt 2

Bestyrelsens beretning forelægges til godkendelse
Lisbeth Trinskjær fremlægger Højskolernes mundtlige beretning 2026:

Det er en vild og sitrende tid.
Tempoet stiger. Tålmodigheden falder. Små gnister bliver til store debatter på et øjeblik. Alle medier flokkes om det samme. Vi udvikler træthed og resignation når globale verdensledere langsomt men sikkert ophæver den regelbaserede verdensorden, presser mediers, forskeres og kunstneres ytringsfrihed. Og samtidigt beriger sig selv. Man bliver så træt.
Vores evne til nærvær er udfordret, af stærke kommercielle kræfter, som i bytte får ubegribelig rigdom, og personlig magt langt større end helt almindelige nationer besidder.
Fristelser, forstyrrelser og alt det vi kunne risikere at gå glip af – kræver kun et lille greb i lommen at få tilfredsstillet. For der ligger den, telefonen.
Sådan er det for vores højskoleelever, for vores kursister og for os selv.
"Det vigtigste er, at I holder fast i evnen til at kunne skelne imellem hvad der er sandt, og hvad der er løgn", sådan sagde de to politiske veteraner Mogens Løkketoft og Bertel Haarder, i deres afsluttende pointe sidst vi var sammen til årsmøde.
Det programmerede vokser, og det ægte mister terræn.
Der er mere end nok at bekymre sig om. Og mange ser frygtsomt på fremtiden.
Der står I så, hver eneste dag. I jeres møde med højskoleeleverne. Og med kursister i alle aldre.
Det står vi sammen i. Som folk, i et lille land.
Pinligt bevidste om både kompleksitet og om al den magt vi hver især ikke besidder.
MEN verden er formbar.
Vi er som skoleform skabt til at ruste mennesker til at navigere i den tid de lever i.
Myndigt. Kritisk. Selvtænkende. Skabende. Ansvarligt og oplyst.
Vi kender værdien af det ægte. Det originale. Det mellemmenneskelige. Det langsomme.
Vi ved, at menneskehedens historie bugner med fortællinger om utrolige forandringer skabt af helt almindelige mennesker, som insisterede på at præge den fælles fremtid.
Tiden kalder på de fortællinger.

Danskhed
Det var let at ryste opgivende på hovedet da advokat og debattør Rasmus Munch Søndergaard i foråret på DR's Deadline klassificerede evnen til at tåle laktose for "en bærende dansk værdi".
Laktose? Det var nonsens.
Uanset hvor meget vi danskere holder af vores mælkeprodukter.
Og jeg var nok ikke den eneste der blev pinligt berørt, da formanden for Danske Svineproducenter Jeppe Bloch Nielsen i programmet Kommissionen på DR i begyndelsen af oktober, forsikrede journalisten Adnan Al-Adhami om, at grisene i hans stald havde rullet sig i møg, så Adnan ikke skulle føle sig udenfor, imens han selv klagede over at svineproducenter blev behandlet racistisk i den offentlige debat.

Sværere blev det da skuespiller og debattør Abud Mustafa i TV2-programmet "Højskolen" forlod middagsbordet fordi flere af programmets øvrige deltagere skænkede vin i deres glas. Eller da Abud talte med Alternativets folketingsmedlem Anna Bjerre, som selv er queer, om homoseksualitet, frihed og pluralisme.

Anna forsvarer på højskolens trappesten Abuds ret til ikke at svare på hvad han mener om homoseksualitet, da han føler sig presset af de erfarne debattører i rummet.
"Jeg tænker ikke at det er noget som man kan være for eller imod, for det findes jo", konstaterer hun.
"Som det andre vil kalde en konservativ muslim – forklarede Abud – så har jeg nogle grundholdninger, som jeg ikke bare kan omskrive. Jeg er jo også syndig på mange punkter".
"Når du siger at du er syndig, hører jeg dig også sige, at homoseksualitet er syndigt", svarer Anna.
Det niver i de liberale frihedsidealer, når nogens frihed kommer til at koste andres.
I de seneste måneder har TV2s program "Højskolen" løbet over skærmen i bedste sendetid. Programmet samler debattører, fagpersoner, ministre og erfaringspersoner i samtale om tidens sværeste emner. I et døgns "højskole", efterfulgt af en mere folkelig debat, live på TV2.

Meningerne er mange. Både om programmet og om de 3 emner; Natur, danskhed og skole. Asymmetrien imellem drevne folketingsmedlemmer og mindre offentligt kendte debattører er tydelig, og forskellene i position, erfaring og magt, har betydning. Selvfølgelig er der forskel på at tale OM noget der er uenighed om, og at VÆRE noget, der er uenighed om. Forskel på at kunne mene noget reflekteret på behørig afstand, eller at være hele det menneske man er, midt i orkanens øje. Men det tilfører også noget. Jeg vil i hvert fald sent glemme de to ministre Pia Olsen Dyhr og Magnus Heunickes undskyldning til højskoleelev Anna Olsen-Kludt, fra Vallekilde Højskole, som var en del af det første kuld folkeskoleelever som har oplevet "inklusions-eksperimentet" hele sin skoletid. Det blev simpelthen umuligt ikke at forholde sig til praksis, når erfaringspersonen stod lige der.
Men jeg savnede langsomhed i de optagede programmer, tid, nysgerrighed, en "gårdvagt" som faciliterede at udvekslingerne kunne finde sted i "ordentlig uenighed", og en præmis om at fakta findes. Både om landbrugets udledninger og om hvilke opslag der har ligget på debattørernes sociale medie-profiler.

Det jeg tror, vi ikke kan komme uden om, er at debatten om værdier og danskhed presser sig på. Ikke bare i tv-debatter, men også i folketinget, i offentligheden, i befolkningen - og på højskolerne.

Det er ikke fremmed for vores skoleform at trosfrihed og ytringsfrihed kan koste skrammer.
Det er ikke fremmed for vores skoleform, at man kan have meget forskellige holdninger. Og at det er legitimt.
Det er ikke fremmed, at vi skal tale os til rette for at kunne leve sammen, frit.

Vores skoleform har værdier i kernen. I 182 år har højskoler mønstret modet til samtaler om det svære, det fælles og det der kræver nuancer.
Det er ikke tilfældigt at TV2 har valgt højskolen som fysisk ramme og som reference.
Vi ved alle sammen at 24 timers TV aldrig kan være "rigtig højskole". Derfor får højskolens pædagogiske idealer her hugget en hæl, og kappet en tå. Men at tale er bedre end at tie, og vi må have skuldre brede nok til at bære referencen.
For demokratiets samtale-underskud skal nivelleres ud.
Det er ikke gjort med et TV-koncept alene. Det kræver rum som bugner af ordentlighed, som insisterer på værdien af nysgerrighed, som bygger på viljen til at bygge broer, på at alt ikke er relativt, men at der findes fakta. Som vover langsommelighed og som investerer tid.
"langsomt demokrati...."

Tusind tak til Krabbesholm, Brandbjerg og Vallekilde højskoler for at lægge rammer, engagement og mod til eksperimentet. Det var vigtigt at vove.

For at kunne samle det folk vi er, har vi brug for at mønstre pragmatisk rummelighed. Men heller ikke et nyt fænomen, eller et fremmed element. Når nogle i debatten om danskhed udvælger synet på homoseksualitet og sex før ægteskabet som danskhedsmarkører man skal sværge troskab til, glemmer vi let, at der er kristne der ikke nærer tvivl om at, for dem, er både sex før ægteskab og homoseksualitet imod Guds vilje. Det fundament har vi også højskoler der står på. Og det er helt legitimt.

Vi ved, hvor vigtigt og værdifuldt det er, både at respektere trosfriheden som beskytter retten til den moralske position, og hvor vigtigt og værdifuldt det er at positionen forvaltes med pragmatisk rummelighed, uden trang til at dømme andre "syndige".

Sammen bærer vi på et ideal om frihed til tro, til ytringer og til holdninger der kan være delte meninger om. Sammen, insisterer vi på at forsvare den frihed. Ikke bare for os selv, men også for hinanden. Måske i virkeligheden allermest – for hinanden.
Men det er også en respekt vi må kræve af hinanden. En respekt der går begge veje.

Udvekslingerne i programmet om danskhed og den efterfølgende debat illustrerede for mig, behovet for at have samtalen. Jeg er vild med TV2's risikovillighed og modet til at kaste sig ud i nye formater. Det er også mit indtryk, de er klar over, de måske ikke er landet i det mest perfekte koncept.
Debatterne efterlod os ikke et fattigere sted end før de fandt sted.
Men debatten om danskhed er ikke en vi alene kan tilgå fra sofaens komfortable trygge favn. Vi må vove at deltage i den.

For hvis vi svigter den folkelige samtale om danskhed, overlader vi definitionsretten til de yderfløje som dominerer den, med polarisering og konfrontatorisk retorik. Det efterlader meget lidt plads til nuancer og nysgerrighed, og meget lidt rum til at insistere på en folkelighed som er fælles og åben, men som også på en gang er både krævende og pragmatisk. Det må vi arbejde i.

Ramadan i København
Det er ikke hverdagskost at skulle afvise at efterredigere Højskolesangbogen. Heldigvis, kunne man sige.
Det er ikke hverdagskost at skulle afvise at forpligte et endnu ikke udpeget højskolesangbogsudvalg, for en endnu ikke planlagt 20. udgave af Højskolesangbogen, på at udelukke en bestemt sang. Heldigvis.
Og det er ikke hverdagskost at Højskolesangbogens indhold debatteres i Folketingssalen. Men det gør den nu. Jeg vil gerne dele, løsgænger Nadja Natalie Isaksens §20-spørgsmål til Udlændige- og Integrationsminister Morten Bødskov, siom hun stillede det i folketingssalen d. 25. August.:

"Vil ministeren tilkendegive om ministeren er enig med spørgeren og den socialdemokratisk udlændingeordfører Thomas Skriver Jensen i, at Isam Bachiris sang "Ramadan i København" bør fjernes fra Højskolesangbogen, og om ministeren i forlængelse heraf vil tilslutte sig Thomas Skriver Jensens opfordring til udgiverne af Højskolesangbogen om at fjerne sangen fra kommende udgaver"?

Hun greb en debat som blev national, da Socialdemokratiets Thomas Skriver Jensen kun få dage forinden udtalte at sangen "Ramadan i København" bør "sparkes ud af Højskolesangbogen", fordi Isam B's personlige værdier har afsæt i et middelalderligt menneskesyn, som efter hans mening er uforeneligt med den danske højskolebevægelses grundværdier.
Anledningen var sangerens ret radikale udtalelser i podcasten "Platform", hvor han argumenterede for at en af de mest feministiske handlinger en kvinde kan gøre, er at iføre sig det heldækkende ansigtsslør Niqab.

At argumentere for tildækning af kvinder som en "ligestillingshandling" er absurd. Alene fordi den klædetradition ikke er brugt tilsvarende af mænd.
Men hvornår kan skaberen skilles fra sangen?
Og hvor bredt skal Højskolesangbogens rummelighed række?

Vi fik igennem debatterne genoplivet fortællingerne om hvordan sangbogen kurateres, om de historiske fortilfælde som – med meget lang forsinkelse – bragte "Solen er så rød mor" og "Jeg ved en lærkerede" ind i den blå.
Tak til alle jer der kvalificerede samtalen.
Indimellem talte vi for døve øren. Det gør vi for nogens vedkommende stadig.

Jeg ved, at debattør og nyslået præst i den danske folkekirke Naser Khader vedholdende turnerer med fortællingen om at "Højskolerne har bestilt en sang om Ramadan hos Isam B" og at "sangen kun bliver sunget på Nørrebro". Vores erfaring er, at begge påstande er usande, og bliver ikke mere rigtige af at blive gentaget. Men løgnene passer i hans narrativ.
Inden jeg slipper debatten om "Ramadan i København" i Højskolesangbogen helt, skylder jeg at dele Morten Bødskovs svar på spørgsmålet i Folketingssalen, d.2. september:

".....Jeg kan forstå, at Folkehøjskolernes Forening, der udgiver Højskolesangbogen, har tradition for at nedsætte et uafhængigt sangbogsudvalg, som udvælger de sange, der skal med i Højskolesangbogen. Nu ved jeg ikke, om jeg ville blive fundet kyndig nok udi højskole- og fællessang til at indgå i sangbogsudvalget for næste udgave af Højskolesangbogen. Men der skal ikke herske tvivl om, at hvis jeg gjorde, ville jeg helt sikkert kunne finde sange, der i min optik er mere relevante at have med i Højskolesangbogen end den omtalte."

Ikke uden humor, det må man give ham.
Mange journalister gik i de 3 uger debatten fyldte i de nationale medier på jagt efter politiske udtalelser som kunne styrke konflikten. Men forgæves.
Partier over hele det politiske spektrum stod vagt om armslængdeprincippet, uanset hvor meget eller hvor lidt de tog afstand fra Isam B's personlige holdninger og udtalelser, og udviste klædelig respekt for at nok er det folkelige ejerskab over Højskolesangbogen stærkt, bredt og delt – men udvælgelse af sange tilkommer alene os der udgiver den.
Det bliver ikke mig, eller FFDs bestyrelse, der kommer til at føre sangbogsudvalgets hånd, når 20. udgave engang sættes i gang. Og jeg håber heller ikke at de der kommer efter os, falder for fristelsen. Mandatet må være åbent, og kurateringen fri.

Men nu til nogle af de mange som synger fra Højskolesangbogen. De, som befolker folkeformen.
Højskoleeleverne, og højskolekursisterne.

Rekruttering
Jeg tror det er fair at sige, at tilmeldingerne til de lange efterårshold vi har netop nu, er blevet fulgt med en vis nervøsitet.
Et fald på 142 elever fra efterårsholdet sidste år, var ærgerligt, men måske mindre dramatisk end frygtet? Det er ikke en katastrofe. Men et stabilt elevtal på årsbasis igennem de sidste mange år, ændrer ikke ved alvoren i at søgningen til efteråret er svagere end til forårets kurser, og måske er det ved at blive mere forskelligt.
Længe har vi som skoleform mest haft blik for bundlinjen af elevtallene, og for om der var særlige skoler eller skoletyper i en form for farezone, efter devisen "en elev er en elev".
Men ser vi på køn, danner der sig et klart og ret udfordrende billede:
I 2016, var kønsfordelingen på vores lange kurser:
54% kvinder – og 46% mænd
I 2025 var kønsfordelingen på vores lange kurser:
63% kvinder – og 37% mænd
I samme 10-årige periode holdt kønsfordelingen på vores korte kurser sig stabilt på
70% kvinder – og 30% mænd

Tendensen på de lange kurser er klar, men variationen er stor, er det også vigtigt at sige. Idrætshøjskolerne, ungdomshøjskolerne og bibelhøjskolerne med den mindst skæve fordeling, de "almene højskoler" med den højeste.
Med skoler tæt på balance, men også med skoler på over 80% kvinder og skoler med mindre end 20% mænd.
Faldet af mænd har stået på længe, men stigningen i antallet af kvinder har længe opvejet det.
Betyder det så noget?

Ja. Det er vi heldigvis enige om at det gør.
For der sker noget med køn i disse år.
Bedst som vi tænkt, vi havde lært om det non-binære, om flydende køn, og om kønsidentiteter der skifter, ser vi samtidigt en historisk stærk segregering af køn. I holdninger, livsverdener, forventninger, forbilleder og interesser.
Vi ser den samme politiske køns-segregering verden over.
Unge kvinder bliver mere venstreorienterede – unge mænd bliver mere højreorienterede.

Ungdomsforskningen registrerer at:
Unge kvinder mødes med idealer en " Succesfuld feminitet", hvis opskrift er at være fremadstormende, ikke undskylde for sig selv, men uden at vise negative følelser som vrede og frustration, og uden være "for meget". Nem opgave, tænker jeg...
Unge mænd mødes med idealer om kontrol, træning, disciplin og stoicisme. For "rigtige mænd" har ambition og succes.
For nogle af de højskolelever vi har, er disse figurer slet ikke relevante. Måske møder de dem ikke engang. Men det ER main stream. Det er det, helt almindelige unge bliver mødt med.

Vi kan pege på algoritmernes betydning. Med god ret.
Vi kan pege på en tilsvarende køns-segregering i gymnasierne og på de videregående uddannelser;
Hvor mænd udgør 40% på gymnasierne.
Hvor mænd udgør under 10% på flere af de sproglige og humanistiske uddannelser.
Hvor mænd udgør ca. 30% på jurastudierne og mellem 25-30% på medicin.
Og hvor de lærerstuderende balancerer med 62% kvinder og 37% mænd – med en faldende andel af mænd.

For de modne voksne, ser vi at flere kvinder end mænd over 65 år, og endnu flere ældre over 85 år, er ensomme. Men vi ved, hvor sjældent det er, at ældre mænd tager på højskole alene, vi ved, at mænd dominerer de tunge ulighedsmarkører – med kortere levetid, højere selvmordsrater og markant større risiko for alvorlige helbredsudfordringer, end kvinder, og vi ved, hvor afgørende, det vi er mega dygtige til, relationerne er.

Senere i dag skal vi i vores forslag til budget, behandle en indstilling om at satse 5 mio kroner de næste 2 år, på at øge andelen af mænd både på vores korte og vores lange kurser, og på at styrke søgbarheden af begge typer kurser. Så vi får flere på højskole.
Det betyder noget for skoleformen hvilket marked vi rekrutterer i. Selvfølgelig.
Men det betyder endnu mere for vores samfund at mænd og kvinder møder hinanden hos os. At de møder hinandens holdninger, hinandens erfaringer og møder hinanden som mennesker. Det har vi en opgave i.

Adgang
Med i "højskole-elev-mixet" har vi nu på stort set alle skoler på 2. år, unge udenfor job og uddannelse, som har fået et "højskole-stipendie" under "Unge-løftet".
Da vi for præcis 2 år siden bl.a. på daværende kulturminister Jakob Engel-Schmidts foranledning, og med en meget ubureaukratisk model, sikret ved Troels Lund Poulsens mellemkomst, kom med i Ungeløftet fra 2025, med 10 millioner kroner årligt, havde vi ikke fantasi til at forestille os at efterspørgslen fra målgruppen ville overstige bevillingen.

- Faktum er, at vi i 2026 har præcis 1000 kroner tilbage af årets 10 millioner kroner. Vi gik ind i ordningen med stor tillid til relevansen af højskole, og til vores kollektive evne til at fastholde og understøtte unge med psykiske udfordringer og store frafaldserfaringer som er fællesnævneren for denne gruppe unge.
- Faktum er, at vi har en frafaldprocent på 10,7% - helt vanvittigt lavt, ift alt andet hvad den ungegruppe møder

Tusind tak for det!

Jeg ELSKER alt det I kan, med ungeløftet.
I sætter stjerner i øjnene på unge som tilhører en politiske kategori af man historisk har kaldt "restgruppen", og som i dag har fået den politiske kategori "potentiale-gruppen".
En for en, løfter I deres tiltro til andre og til deres egen følelse af magt over tilværelsen.
En for en, styrker I ambition, myndighed, mod og resiliens hos unge der fortjener ligeså meget plads, lys og mulighed for at sætte aftryk, som alle andre unge gør.
Det aftryk gør vi alt hvad vi kan politisk, for at gøre permanent.

I mellemtiden har Københavns Sundheds- og Omsorgsborgmester Jens-Kristian Lütken (V), fået flertal bag sin ide om at tilbyde ældre københavnere højskole. Jens-Kristian er selv tidligere højskolelærer fra Kalø og han kender skoleformen godt.

Med 2 millioner kroner årligt, tilbydes selvhjulpne ældre med en begrænset omgangskreds, en uges højskole på kommunens regning. Ordningen er permanent og kan alene bevilges til ophold på statsgodkendte højskoler. Ordningen vil blive visiteret af hjemmeplejen og borgmesterens kontor vil gerne sikre succes, ved at koordinere tæt med FFD.
En slags "ungeløftet" for ældre, kunne man vel kalde det. Til fuld pris.
Det er virkelig stærkt.
Mange fine meningsfulde højskoleerfaringer vil berige disse ældres tilværelse, og styrke deres omgangskreds.

Både Ungeløftet og Seniorløftet har vi grund til at være stolte af.
Vi arbejder benhårdt politisk på at sikre højskolestipendierne i Ungeløftet permanent finansiering, og som I kan høre på Kulturministerens hilsen, viser arbejde allerede de første resultater.
Men det må ikke blive hele fortællingen om højskolerne.
Forudsætningen for at vi kan bidrage med disse løft, er at vi kan demokratisere deltagelsen i skoleformen, er at kernen fungerer. At helt almindelige unge og ældre finder skoleformen så relevant og attraktiv, at de tager på højskole. Det er kernen.

Tillid
Sjældent har tillid fyldt så meget. I den offentlige debat, i samtalen om demokratiet, i filosofien og i udenrigspolitikken.
Når politikere, medier eller vi individuelt tøver med at tro på hinandens vilje til at gennemføre den grønne omstilling, selvom den ene måling efter den anden dokumenterer at viljen er der – så handler det om tillid.

Når demokratiet slår revner, og hele 31% af de voksne danskere synes at vores demokrati fungerer utilfredsstillende, handler det om at hele 48% af danske voksne kun i mindre grad eller ikke har tillid til vores politikere.
Når de ellers ret kloge damer – Anne Sophia Hermannsen, Anna Libak, Sørine Gotfredsen og Anne Sofie Allarp i en nylig udgave af P1 programmet "damerne først" udtrykker skepsis overfor at vores nyvalgte folketing har rekordmange unge MF'ere, og seriøst diskuterer en nedre aldersgrænse på 30 år, så handler det om tillid.

Når kun knap 2% af de voksne danskere i dag er medlem af et politisk parti, og det engang var på 25%, så er det alvorligt, og et fælles ansvar at gøre bedre, for det handler om tillid.
Når Svend Brinkmann i sin nyeste bog "Håndbog i humanisme" peger tilbage på Løgstrup og argumenterer for at vi aktivt kan genvælge at have tillid til hinandens evne til at tage

ansvar, og sammen løse tidens udfordringer, så handler det om hvor afgørende en præmis for menneskelivet tillid er.
Mange skriver klogt om hvor grundlæggende en værdi det er. Og det er vigtigt.
Men I bygger den. Helt konkret.

- Med Nordeafondens 70 millioner kroner Vekselvirke-midler er I i gang med at veksle afmatning på grønne fag, til læring i praksis, muld imellem fingrene, helt konkrete erfaringer med hvordan den enkelte kan handle grønt – og I er i gang med at skabe et helt nyt dannelses-lag i højskolernes aftryk på eleverne, på nærområder, på fagligheder og på samfundet.
- Når I løfter nye grønne fællessange ud i hele landet – til Syng, spis og snak, naturen som folkesag, som er finansieret af 15. juni fonden, så genfinder vi nogle af de ord vi tabte på vejen, ord for arter, for liv og for biodiversitetens byggeklodser – og vores forestillingsevne får tilført billeder af en fremtid det er værd at gribe ud efter. Poesien kan så vanvittigt meget, og det har vi vidst i snart 200 år.
- Når I inviterer indenfor til valgdebatter, Grundlovsmøder og samtaler om politik og samfund, på tværs af generationer, af det voksende skel imellem land og by, på tværs af køn og overbevisning, på tværs af folkevalgt og folk, så opstår der ikke nødvendigvis enighed. Det er heller ikke opgaven. Men afstande mindskes, forståelsen vokser – det samme gør tilliden og troen på, at vi sammen kan skabe gode veje frem. Det har vi brug for.
- Når I holder højskole. Hver eneste dag. Styrker I menneskers tillid til deres medmennesker.

Og det er der brug for.

Afrunding
Der er underskud af optimisme i tiden.
Og ingen mangel på alvor.
Vi er omgivet af ret mørke skyer, det medgiver jeg.
Men vi kan ikke efterlade vores højskoleever og kursister der.

Vi er, og har altid været, en skoleform der insister på at mennesker ikke må reduceres til samfundets lydige tropper eller til markedets knappe ressourcer.
Vi er, og har altid været, en skoleform der insisterer på mægtiggørelse, myndighed, fremtidstro, kritisk tænkning, selvstændighed og ansvarlighed.
Ikke fordi højskoleleverne og højskolekursisterne skal gøre som vi siger, men fordi vi styrker deres mod til selv at tale, handle, skabe og forme fremtiden.
Eller som Johan Grundtvig formulerede det i et brev til sin far, Nikolaj Frederik Severin Grundtvig, gengivet i historiker og bestyrelsesformand for Grundtvig Højskole, Jes Fabricius Møllers nyeste bog Grundtvigbiografien N.F.S. -

"Du har opdraget os til selvtænkende og selvstændige mænd, og om vi mangen en gang have og vist med rette, synes dig at drive denne selvstændighed videre end tilbørligt, så er jeg dog overbevist om at du ser at vi, som havde en mand som dig til fader, havde en større kamp at bestå end de fleste, hvis fædre vare Dusinmennesker og at du dog intet ønsker dig mindre end at have to echoer i dine sønner, der kun gjengave den lyd de modtog"

Tak for påmindelsen, Johan.
Vi skal ikke diktere hvordan. Det var aldrig ambitionen.

Men vi skal - med et ægte åbent hjerte - insistere på at fremtiden er formbar!

Tak
Jeg vil slutte med at sige tak.
Tak til vores dygtige og gode samarbejdspartnere – mange af jer er gæster i dag.
Tak til Betina Egede og til det dygtige sekretariat du klogt og meget kompetent leder.
Tak til FFDs bestyrelse, for tydelighed, for gode, svære spørgsmål, godt selskab og for et bomstærkt kompas.
Tak til alle jer – forstandere, lærere, TAP'er, og jeres bestyrelser, som med dedikation skaber relevant højskole hver eneste dag. Det ER kernen.
Tak for tilliden, og tak for ordet.

Kommentarer til beretningen:

Allan Jakobsen, PHD, AU, Center for Grundtvigforskning: Tak til Lisbeth Trinskjær, for at tage tillid op i beretningen. Unge deler deres personlige tanker med kunstig intelligens, og bruger kunstig intelligens som psykolog. De gør det fordi det føles trygt og fordi det ikke bliver delt. Ifølge Løgstrup ligger der en grundlæggende tillid i enhver henvendelse til et andet menneske, fordi vi ikke på forhånd ved, hvordan den vil blive modtaget. Denne egenskab træner vi ikke længere når vi henvender os til kunstig intelligens. I højskolen kan vi være en modreaktion på denne tendens. I Danmark har vi en stærk tillidskultur, som historisk er blevet udviklet gennem blandt andet andelsbevægelsen. Her lærte vi at samarbejde i fællesskaber trods forskelle og uenigheder frem for at udelukke hinanden. Den tradition bygger højskolerne på. Her lærer eleverne at møde hinanden, også når det er svært og samtalerne kan være ubehagelige. Højskolerne har derfor erfaringen og redskaberne til at styrke tilliden og modvirke den polarisering, der udfordrer vores samfund.

Jacob Kjærsgaard, forstander, Hadsten Højskole: Jeg vil gerne begynde med en tak til dig, Lisbeth med en fin beretning om, hvad der presser sig på for øjeblikket. Og så vil jeg gerne komme med en anbefaling om at bruge penge fra Joakim von And-kassen, vi fik bygget op en gang, til rekruttering. Det kan vi gøre bedre sammen. Så en opfordring til at bakke op at sætte penge af til rekruttering.
Noget andet er kønsbalancen, den er jeg urolig over. Vi har brugt et helt forstandermøde på det, og det gør sig gældende over hele verden. Det er nyttigt, at vi kigger lidt på hinanden, og højskolerne har en tendens til at være venstredrejet. Og det er helt naturligt at mange kvinder tapper ind i den retorik, vi bruger, og at mange mænd ikke gør. På Grundtvigs Højskole fortalte Tobias Bornakke, at de fortsat arbejder på at genoprette balancen – og vil blive ved med at justere indsatsen, indtil den har den ønskede effekt. Der kom et godt forslag fra mit bord: Hvad med, vi taler om et "drengeløfte"!

Steffen Tornbjerg, lærer på Rønde Højskole: På vores businesslinje har vi unge drenge, hvoraf flere er højreorienterede. Det er vigtigt, at vi som højskoler også synliggør denne målgruppe i vores kommunikation og rekruttering. Det kan eksempelvis være gennem billeder fra undervisningen og fortællinger om de samtaler og fællesskaber, der opstår.
Vi skal turde tage diskussionen på skolerne om, hvordan vi rekrutterer, og hvordan vi synliggør drengefællesskaber. Drenge kommer fra forskellige miljøer, og nogle af dem når vi måske slet ikke med vores nuværende kommunikation. Vi har derfor brug for større indsigt i

målgruppen og en fælles drøftelse af, hvordan vi bedst når den. Jeg håber, at FFD vil tage initiativ til en strategi for, hvordan vi får flere drenge på højskole.

Mads Rykind, Rødding Højskole: Tak for ordet og for en klog beretning, Lisbeth. Jeg har en klumme med i seneste højskoleblad med titlen: Danske højskoler skal ikke være internationale kostskoler. Debatten er ømtålig, og handler også om højskolesyn. I dette efterår er 21% af højskoleelever internationale, i dette efterår har 12 højskoler over 40% internationale elever, og 8% af dem over 45 %. Det er tankevækkende høje tal, og de kan hurtigt blive højere. Det er naivt at tro i en tid med faldende ungdomsårgange, at højskoler der er presset på elevtal, ikke vil kigge mod udlandet. Hvad der kan være sundt økonomisk for den enkelte højskole, kan være skadeligt for den samlede højskolebevægelse. Jeg beskylder ingen for at overtræde loven, der må være op til 50% internationale elever, men er det det, vi vil? Tidligere har der været mange bl.a. nepalesiske elever, og det satte den politiske opbakning under pres. Hvad betyder det? Engelsk bliver fællessproget, og det danske bliver trængt tilbage. Vi hedder Folkehøjskoler, og det er ikke tilfældigt. Udsyn forudsætter et ståsted, og det ståsted er Danmark. Det er paradoksalt, at vi er ved at blive optaget på Unesco's liste over levende kulturarv, mens vi selv er ved at gøre højskolerne mindre danske? Skal enhver højskole overleve for enhver pris? Mit svar er nej. Vi skal stadig have internationale elever, men vi skal ikke være internationale kostskoler, der tilfældigvis ligger i Danmark. Spørgsmålet er, hvor mange internationale elever, vi kan optage, før vi sætter skoleformen over styr.

Jan Hamborg Lundum, Silkeborg Højskole: Tak for en skarp og god beretning. Indsatserne og resultaterne er mange og gode, ikke mindst Ungeløftet. Det er et stærkt stykke arbejde, både i forberedelsen og ude på skolerne, som vi som bevægelse kan være stolte af. Også det videre arbejde med stipendierne fortjener anerkendelse, fordi det giver flere unge mulighed for at komme på højskole, stå på egne ben og blive en del af nye, stærke fællesskaber.
Jeg vil også gerne fremhæve indsatsen i Københavns Kommune for at give flere ældre mulighed for at deltage i korte højskolekurser som et middel mod blandt andet ensomhed. Ensomhed findes i alle aldersgrupper, og vi ser, hvordan mennesker isolerer sig i deres eget hjem, særligt når livet bliver svært. Det er bemærkelsesværdigt, hvor stor en forskel et kort højskolekursus kan gøre – og ikke mindst et langt ophold.
Kan vi som højskoler gøre endnu mere for at bekæmpe ensomhed? Vi skal blive bedre til at få øje på dem, der står uden for fællesskaberne, og hjælpe dem ind igen.
På Silkeborg Højskole har vi en elev, som har haft en vanskelig opvækst og tilbragt ti år i fængsel. Han er nu højskoleelev og er i gang med at skrive bogen Ironisk Dum. Jeg vil gerne læse et uddrag fra kapitlet Min barndom, hvor han beskriver sine oplevelser med ensomhed.
[Oplæser et uddrag af teksten.]
Vi har brug for at tale langt mere om ensomhed og om, hvordan højskolerne kan være med til at skabe fællesskaber for mennesker, der ellers står udenfor.

Merete Østergaard, Den skandinaviske Højskole: Tak for ordet, og så blev kønsfordeling 80/20 heroppe, det kan vi godt klappe af. Tak til Lisbeth for en god beretning. Jeg er tryg ved, at højskolerne vil noget. Og jeg er enig med Jan i, at ensomhed er vigtig. Jeg står her i dag, ikke for at udligne skævheden i køn. Men det er for at få jer til at tænke over, hvad højskolen skal bidrage med. Jeg forstår godt, hvad Mads Rykind siger, at han mener, vi skal have en højskole, som vi kender den, men det er således, at verden omkring os ændrer sig. Som kulturminister Zenia Stampe pegede på i sin tale: vi skal se mere nuanceret på dem, der er omkring os. Og når jeg hører Mads Rykind tale om, at højskolen skal være, som vi kender

den, så bliver jeg bekymret. For vi skal have den højskole, vi gerne vil have, og ikke nødvendigvis den højskole, som Mads gerne vil have. Vi skal kunne sætte højskolen ind i et verdensperspektiv.

Lars Bo Olesen, forstander, Acts Academy: Tak, Lisbeth, for en nuanceret beretning. Som bibelhøjskole tager vi udgangspunkt i troen på Gud og i, at kristendommen er personlig. Vi tager udgangspunkt i Bibelen, som også er en del af grundlaget for vores samfund.
Vores skole har været på en vild rejse de seneste år. Vi er gået fra 15 elever til store hold med 95 elever. Vi har en overvægt af mænd, og vores elever er mellem 18 og 66 år. Samtidig er vi en international skole. Vi har eksisteret siden 1949 og har altid haft mange udenlandske elever, som ikke taler dansk.
Vores tilgang er, at mennesker kommer fra forskellige steder og kulturer, og at vi mødes gennem det engelske sprog. Det er ikke syndigt, men tværtimod en måde at finde hinanden på. Vores lærerstab er dansk, men vi har mange internationale elever. En tidligere elev fra Schweiz, som kom til skolen for mange år siden, taler i dag dansk, er gift med en dansker, venter barn og spiller en stor rolle på skolen. Den slags nuancer skal vi også have med i fortællingen om højskolerne.
Lad os se mulighederne i vores forskellige højskoler og de værdier, vi bygger på. På den måde kan vi ikke alene påvirke det danske samfund, men også bringe vores værdier ud i verden. Vi er ikke en international kostskole, selvom vi har mange udenlandske elever. Vi afvikler ikke – vi udvikler. Vi står stærkt som højskolebevægelse, når vi respekterer hinandens forskelligheder og har tillid til den mangfoldighed, der findes internt i bevægelsen. Vi deler et fælles DNA, men har samtidig plads til forskellighed. Det mener jeg, vi skal holde fast i.

Søren Sinnbeck, forstander, Vejle Idrætshøjskole: Tak for en god beretning. Jeg er glad for, at tilliden, vi taler om i samfundet, også fylder her. Også tak for at bringe nuancerne ind i snakken om mangfoldighed. Jeg kommer fra en idrætshøjskole, og her er balancen mellem kønnene ok, men vi kunne bruge mere mangfoldighed på mange andre måder, og det arbejde venter os, så tak for at sætte det på dagsordenen.

Ingeborg Svennevig, forstander, Odder Højskole: På Odder Højskole har vi mange års erfaring med at skabe fællesskaber på tværs af forskelle – mellem mænd og kvinder, mellem unge fra land og by og på både forårs- og efterårshold. Vi arbejder aktivt med mangfoldighed og har typisk elever fra 15–20 forskellige nationaliteter. Vi er som højskole totalt danske, både i vores værdier og i vores tilgang til fællesskab og dannelse. [Slutter af med at læse op af et brev fra en tidligere elev, som fortæller om sit højskoleophold, om at lære at leve sammen på tværs af forskelligheder, og hvordan erfaringerne fra højskolens fællesskab kan overføres til samfundet som helhed.]

Kim Røge, forstander, Højskolen Snoghøj: Tak for en god beretning og det gode arbejde i foreningen. Som nogle af jer vil vide, så fratræder jeg ved udgangen af dette semester. Derfor fik jeg lyst til at sige noget om strategisk ledelse. Jeg tror ligesom dig, Mads Rykind, at der er nogle faresignaler, vi bliver nødt til at tage alvorligt. Derfor har jeg hæftet mig ved, at der står i årsmødehæftet, at vi byder velkommen til 11 nye forstandere. Måske finder nogen ikke fodfæstet, eller opbakningen på deres skole. Jeg ender med at have fem forskellige formænd på Snoghøj. Jeg tror, at hvis vi ikke skal falde i den fælde, Mads taler om, så er det vigtigt, der er fokus på strategisk ledelse. Debatten gik ved mit bord: skal vi gå fagspecifikt, eller skal

vi blande bolsjerne? Der er mange veje at gå, men jeg får lyst til at sige: gå dog én vej! For jeg håber, der næste år ikke er 11 nye forstandere. Det er for meget.

Kurt Willumsen, forstander, Uldum Højskole: Tak for en god beretning og for de flotte resultater. Jeg vil gerne rette en særlig tak til Lisbeth Trinskjær.
Da vi for nogle år siden indførte en fuldtidsformand, var det med ambitionen om at løfte højskolebevægelsens niveau – både ved at styrke vores rammevilkår og ved at give højskolerne en tydeligere stemme i den offentlige debat.
Du har i høj grad løftet niveauet og styrket højskolernes position i den offentlige samtale. Jeg er imponeret over, hvordan du formår at holde skruen i vandet og samtidig engagere dig i så mange forskellige sammenhænge.
Du formår at fastholde håbet, ikke mindst i dit syn på de unge. Du insisterer på at se deres muligheder og potentialer frem for at reducere dem til et negativt billede af en generation.
Du fremhæver alt det gode arbejde, der foregår på skolerne, og bringer det med ind i den offentlige debat.
Du taler ikke om mennesker i fastlåste kategorier, men med en nuanceret tilgang, hvor man mærker, at der er virkelige mennesker bag. Samtidig formår du at bringe højskolerne og deres erfaringer ind i den stemme, du har givet højskolebevægelsen.
Vi skylder dig en stor tak for den imponerende indsats og for den måde, du løfter den omfattende opgave på.

Birgitte Weidenhof, forstander, Brenderup Højskole: Jeg vil også sige tak til dig, Lisbeth. Det har været en fornøjelsen fra barselssofaen, men også her hvor jeg er tilbage at følge med, og hvor har det været vidunderligt at sidde foran skærmen i stuen, og se dit ansigt, hvordan du retorisk forklarer og fortæller fordomsfrit. Det er vidunderligt at se på, og jeg har faktisk også blæret mig med, at du er vores formand.
Jeg vil derudover gerne sige tak til alle de nye forstandere, for jeg synes også, det kan være tiltrængt med nyt blod. Jeg er fortaler for, at vi åbner vores døre mod omverdenen, fremfor at lukke dem. Så jeg vil opfordre til, at vi alle hjælper hinanden med at være mere nysgerrig, og måske i løbet af i dag stille et spørgsmål til en du ikke kender.

Claus Staal, næstformand i FFD's bestyrelse og forstander på Silkeborg Højskole: Som svar på Mads Rykinds indlæg vil jeg gerne fremhæve spørgsmålet om, hvad vi som højskolebevægelse står på, og hvad der udgør vores kerne. Det er en vigtig samtale, som vi kan arbejde videre med i forbindelse med UNESCO-processen frem mod 2029, hvor vi netop skal forholde os til højskolens idé og den praksis, der knytter sig til den. Vi har mange forskellige folkehøjskoler med forskellige profiler og fokusområder, men vi er ikke blot kostskoler. Vi bygger på en fælles højskoleidé. Tak, fordi du peger på de mulige farer ved ikke at værne om højskolens idé og praksis. Du har mange gode pointer, som der er god grund til at tage alvorligt. Vi har alle i højskolebevægelsen et fælles ansvar for at fastholde og udvikle det, der gør højskolen til noget særligt.

Lisbeth Trinskjær, formand, FFD-bestyrelse: Tusind tak for alle indlæggene og nuancerne. Det er altings overskrift, at der er plads til nuancer i alle de ting, vi taler om i dag. Tak for ordene om tillid, og opbakning til arbejdet med rekruttering af særligt unge mænd. Vi skal lære af jer, der som her på Rønde har gode erfaringer. Tak for debatten om det danske på højskolerne, jeg tror, det er noget, vi kommer til at tale mere om. Tak for indlæg om ensomhed, og jeg er glad for din oplæsning, Jan. Ensomhed skal vi nok tale mere om, og ikke som nogle stakler, men om deres ret til at være en del af samfundet. Tak til Lars Bo, om dine

nuancer om det internationale og om tro. Tak til Ingeborg, og eksemplet med det "totalt danske". Tak til Birgitte for at huske os på nysgerrigheden. Tusind tak til Kurt for dine ord, det ved jeg slet ikke, hvad jeg skal sige til, men det er jo verdens bedste opgave!

Bestyrelsens beretning blev godkendt af forsamlingen.

Foreningens reviderede regnskab forelægges til godkendelse

Fremlæggelse af revideret regnskab for 2025 v/ Betina Egede Jensen, Generalsekretær
Betina fremlægger foreningens reviderede regnskab for 2025, side 16 og 17 i årsmødehæftet.

Hovedtal
Sidste år kunne vi fremlægge et driftsregnskab, hvor enderne netop mødtes. I år står vi med et væsentligt bedre samlet resultat: et overskud på 2,8 mio. kr.
Det er ikke et resultat, vi kan regne med at gentage næste år. Økonomien i 2025 har været præget af nogle særlige indsatser og nye muligheder.

En væsentlig forklaring på det bedre resultat er, at Nordea-fonden etablerede en fællessangspulje på 10 mio, som gav mange institutioner og fællesskaber mulighed for at købe højskolesangbøger og samles om fællessang. Det har haft stor betydning for årets sangbogssalg og dermed for foreningens resultat.

2025 var også det første år med Ungeløftet, hvor vi modtog 10 mio. kr. til unge uden for job og uddannelse. Indsatsen er gået over al forventning og har åbnet højskolen for flere unge. Det betyder samtidig, at vi administrerer langt flere øremærkede midler – en administration, som vi som forening selv er med til at finansiere, fordi administrationen af midler ikke er fuldt finansieret af staten.

Regnskabets opbygning
Regnskabet er delt i tre dele – eller tre "kasser":

1. Driftsregnskabet.
2. Trækket på reserven, som stammer fra den ekstraordinære indtægt ved udgivelsen af Højskolesangbogens 19. udgave. Bestyrelsen har besluttet, at reserven skal bruges til særlige strategiske indsatser. Fra 2024 har vi vist trækket særskilt i regnskabet for at gøre det tydeligt, hvor meget vi bruger, og til hvilke formål.
3. Renter, udbytte og kursreguleringer.

I den øverste kasse udgør foreningens samlede driftsindtægter 29,5 mio. kr. Det er 2,2 mio. kr. mere end budgetteret.

Det skyldes primært, at sangbogssalget ligger 1,9 mio. kr. over budgettet, samt øgede administrationsindtægter, blandt andet i forbindelse med Ungeløftet.
Driftsudgifterne udgør 25,9 mio. kr. og ligger dermed 1,4 mio under budget. Det skyldes blandt andet højere løndækning end forventet grundet fonde og puljer, lavere udgifter til administration, vakante stillinger, barsler, herunder også bestyrelsesmedlemmer som skolerne dækker, færre udgifter ved kurser samt et par hundrede tusinde på Folkemødet.

Trækket på de frie reserver
I 2025 er der brugt knap 0,9 mio. kr. af de frie reserver, primært til den ekstraordinære markedsføringsindsats. Det er en del af de 3 mio. kr. over tre år, som årsmødet i 2023 har besluttet at afsætte.
Midlerne er blandt andet brugt til videoer om højskolelivet på Instagram og TikTok, samarbejde med influencere og kampagner.
Formålet er at nå unge, som endnu ikke kender højskolen, og give flere et konkret billede af, hvad et højskoleophold kan være.

Renter, udbytte og kursreguleringer
Den sidste kasse er renter, udbytte og kursreguleringer, som bidrager positivt til resultatet med ca. 207.000 kr.

Investeringen i et nyt økonomisystem
Regnskabet viser også udgifterne til et nyt økonomisystem.
Der var budgetteret med 500.000 kr., og der er brugt 126.000 kr. i 2025. Arbejdet fortsætter i 2026, så en del af udgiften er forskudt. Den samlede udgift forventes dog at blive noget lavere end de oprindeligt budgetterede 500.000 kr.

Balancen
I balancen ser vi blandt andet virkningen af det store sangbogssalg.
Lagerværdien er faldet med 5,7 mio. kr. og udgør nu 15,9 mio. kr.
Sidste år fortalte jeg, at vi havde flere penge bundet i bøger efter de store genoptryk. I år er en del af bøgerne blevet solgt, og pengene er kommet ind igen.
Likvider og værdipapirer er steget med 12,6 mio. kr. og udgør nu 21,7 mio. kr.
Det skyldes både sangbogssalget og forudbetalte bevillinger, blandt andet fra Ungeløftet.

Egenkapital og resultatdisponering
Den samlede egenkapital er steget fra 17,3 mio. kr. til 20,1 mio. kr. – svarende til årets overskud på 2,8 mio. kr.
De frie reserver udgør ved årets udgang knap 10 mio. kr.
Det giver os et stærkere økonomisk grundlag for de fælles prioriteringer, som vi også skal drøfte i forbindelse med budgettet for 2027.

Offentlige puljer og fondsbevillinger
Til sidst vil jeg nævne de øremærkede midler fra offentlige puljer og fondsfinansierede projekter, som ikke afspejles direkte i driftsregnskabet. De udgør over 20 mio. af vores samlede økonomi. Dem vil jeg komme nærmere ind på under budgetfremlæggelsen.

Afslutning
Vi står altså med et godt regnskab for 2025 og en styrket egenkapital.
Det skyldes især et ekstraordinært godt sangbogssalg kombineret med lavere udgifter end budgetteret. Det giver os et godt afsæt for at sikre en holdbar økonomi og løfte vores fælles ambitioner, som vi kommer tilbage til under budgetfremlæggelsen.

Spørgsmål fra Merete Østergaard: Hvad sker der med de uforbrugte midler, der er afsat til markedsføring? Tilbageføres de til de frie reserver?

Svar fra Betina Egede Jensen: De uforbrugte midler tilbageføres til de frie reserver og indgår dermed ikke i den almindelige drift.

Spørgsmål fra Tobias Bornakke: Hvad dækker posten kortfristet gæld over, og hvordan hænger den sammen med de igangværende projekter?
Svar fra Betina Egede Jensen: Posten omfatter de samlede beløb under kortfristet gæld, herunder eksempelvis skyldig moms. Den omfatter også øremærkede midler fra eksternt finansierede projekter som Vekselvirke, Socialstyrelsen og Ungeløftet. Det er midler, som er modtaget til konkrete indsatser, men som endnu ikke er anvendt til deres tilsigtede formål.

Kommentar fra den folkevalgte revisor, Birgit Fuglsbjerg: Tak for ordet. Rønde Højskole er jo min gamle hjemmebane. Folkevalgt revisor er en tillidskommentator på om man have tillid til, at foreningen forvalter midlerne på en forsvarlig måde. Heldigvis har vi en statsautoriseret revisor, og denne har lavet en revisionspåtegning uden anmærkninger. Derudover har jeg har læst referater og andet materiale for året, og vurderer, om foreningen har arbejdet inden for, hvad der er aftalt. Jeg kan sige, at der er udvist absolut god foreningsledelse, høj ansvarlighed og rettidig omhu for at sikre foreningens økonomi fremadrettet. Vi har drøftet muligheden for at arbejde med en risikovurdering, ud fra hvilken man ville kunne drøfte, hvad vi skal være opmærksomme på. Jeg ser stor omhu, også i arbejdet med foreningens mål og omdømme og inddragelse af medlemmerne. Fx har jeg set, at hvad man siger her på årsmødet, bliver taget op på bestyrelsesmøderne, så hvad man siger her i forsamlingen, har absolut betydning. Mht. omdømmet er jeg sikker på, vi kan kreditere foreningen for dette omdømmeløft, og der arbejdes med, hvordan højskolen i kraft af vores forskellighed kan være noget for forskellige mennesker. FFD's midler forvaltes med omhu, ordentlighed og ansvarlighed. Tak til sekretariat og bestyrelse, der bidrager til dette fine arbejde. Tak for dette!

Godkendelse af regnskabet ved afstemning:
Regnskabet blev godkendt af forsamlingen.

Fremlæggelse af handlingsplan

Claus Staal fremlægger handlingsplanen, som skrevet i årsmødehæftet side 6+7.

Kommentar: Kim Røge, Højskolen Snoghøj: Findes der kvalitativ målbare data, fx på demokratisk dannelse. Hvad kan vi måle på? Og på formuleringen "Vi vil gøre højskolen mulig for flere" – men hvordan måler vi det? I en Grundtvigsk verden, hvor vi taler meget, ville det være dejligt med nogle tal, man kan bruge strategisk, så man kan se, hvor langt vi kan nå.

Svar: Claus Staal: Der findes ikke som sådan data på, om dannelse lykkes. Det må være op til den enkelte skole, hvordan de tilgår den opgave. Med Ungeløftet har vi allerede fastlagt nogle rammer for, hvor mange elever der kan få støtte. Det er samtidig op til den enkelte højskole at vurdere, hvor mange elever den har mulighed for at optage på stipendier.

Kommentar: Clara Nepper Winter, lærer, Krogerup Højskole: Det første mål handler om at inspirere unge til at deltage i demokratiet. Hvordan vil I konkret arbejde med det? Hvordan

kan vi som bevægelse pode vores elever til at tage ansvar i en foranderlige verden? Jeg vil gerne høre en uddybning af, hvordan vi forstår og arbejder med samfundsansvar.

Svar: Claus Staal: Tak for relevant spørgsmål. Hvis elever skal tage ansvar, skal de også have indflydelse. Det understøtter vi blandt andet ved at give dem platforme, hvor de kan ytre sig og engagere sig i samfundsdebatten. Det sker eksempelvis på Folkemødet, hvor eleverne deltager i både egne og andres debatter. Her oplever vi en stigende deltagelse. Mange af de frivillige på Folkemødet er desuden tidligere højskoleelever, ligesom idrætshøjskolerne bidrager aktivt til foreningslivet. Det er dog vanskeligt at vurdere, hvordan vi som skoleform kan måle, om vi lykkes med denne indsats.

Kommentar: Rikke Holm, Askov Højskole: Det lyder spændende med Højskolepædagogiske Dage, men kan vi få lidt flere ord på, hvad der ligger bag den beslutning?

Svar: Lisbeth Trinskjær: Vi har en højskolepædagogisk styregruppe. Noget af det, vi kan høre er, at højskolemødet minder om Årsmødet. Vi hører en efterspørgsel på noget, hvor man kan gå lidt dybere. Vi eksperimenterer med, at vi laver nogle spor, hvor man kan fordybe sig. Vi hører et savn på noget fordybelse, og det er det, vi prøver at svare på.

Indkomne forslag
Der er ikke nogen indkomne forslag.

Fremlæggelse af budgetforslag og fastsættelse af medlemskontingent og skolekontingent

Fremlæggelse af budget 2027 v/ Betina Egede Jensen, Generalsekretær
Betina fremlægger budgetforslaget, side 18 i årsmødehæftet.
Budgettet, vi fremlægger i dag, afspejler de fælles ambitioner, vi arbejder for som højskolebevægelse:

- at inspirere til deltagelse i demokrati og civilsamfund,
- at gøre højskolen tilgængelig for flere,
- og at udvikle veje i den grønne omstilling.

Og ikke mindst – at understøtte en stærk højskolebevægelse.
Det gør vi gennem en solid drift, der sikrer politisk interessevaretagelse, faglig rådgivning, udvikling af højskolepædagogikken, elevrekruttering, pressearbejde og vores fælles arrangementer og kurser.
Samtidig foreslår vi i år en større investering i den fælles rekruttering. Dette forslag vil foreningens næstformand Claus Staal sige lidt mere om, når jeg har gennemgået budgettet.

En basisdrift i balance
Vi har de seneste år arbejdet målrettet med at få foreningens løbende drift i balance. Det holder vi fast i med budgettet for 2027.
Vi budgetterer med indtægter og udgifter på 27,3 millioner kroner i basisdriften – og dermed et driftsresultat på nul.

Indtægter – kontingent, driftstilskud og forlag
På indtægtssiden vil jeg fremhæve tre ting.

1. For det første kontingentet. Kontingentindtægterne er lidt lavere sammenlignet med budget 2026 og er på trods af indarbejdet regulering faldet lidt både pga. ny kontingentstruktur og et forventet mindre fald i elevtal ud fra de realiserede elevtal.
2. Driftstilskuddet fra Slots- og Kulturstyrelsen budgetteres til godt syv millioner kroner.
3. For det tredje forlaget. Vores salg af højskolesangbøger ligger stabilt og er budgetteret lidt højere end budget 2026, men lavere end det ekstraordinært gode resultat i 2025, som skyldtes Nordea Fondens sangpulje.

Netop nu forhandles fjernelse af bogmomsen, så vi krydser fingre for at det falder på plads - og så skal vi selvfølgelig håndtere implementeringen af det.

Udgifter – en solid drift kræver fortsat prioritering
På udgiftssiden er der nogle bevægelser, som jeg gerne vil sætte lidt ord på.
Helt generelt stiger udgifterne som de også gør hos jer. Det er de overenskomstmæssige lønstigninger og det er stigninger i IT-ydelserne mm.
På kommunikations- og analyseområdet skal driften dække en større del af lønudgifterne. Det hænger blandt andet sammen med, at Vekselvirke er gået ind i en ny fase med mindre løndækning fra fondsmidler.

Vi har flere eksternt finansierede indsatser, som giver os mulighed for at løfte vigtige opgaver og udvikle nye initiativer. Det betyder også, at vores økonomi påvirkes, når bevillinger ændrer sig eller udløber. Det er et vilkår, vi er opmærksomme på, og derfor følger vi naturligvis udviklingen tæt, så vi løbende kan tilpasse og prioritere vores ressourcer og sikre en fortsat solid drift.

Digitalisering – fra investering til løbende drift
Sidste år fortalte jeg om arbejdet med vores nye digitale systemer.
De sidste implementeringsudgifter til det nye økonomisystem afholdes i 2026, og derfor er der ikke afsat særskilte midler til det i budgettet for 2027.
Men vi har fortsat udgifter til vedligeholdelse og nødvendige opdateringer af vores systemer, som nu indgår i den almindelige drift.

Og jo flere midler vi bliver betroet at administrere, desto større krav stiller det til vores systemer og til, at vi håndterer midlerne sikkert, ansvarligt og ordentligt.

Reserven – økonomisk handlekraft til fælles investeringer
Så vil jeg vende mig mod den frie reserve.
Reserven er opbygget af ekstraordinære indtægter fra salget af Højskolesangbogen. Ved udgangen af 2025 udgjorde den cirka 10 millioner kroner.

Vi har selv valgt at sætte midler til side for at kunne sikre økonomisk handlekraft til større, langsigtede investeringer i højskoleformen.
Reserven skal derfor heller ikke nødvendigvis fastholdes på et bestemt niveau. Den er etableret for at kunne bruges, når der opstår behov eller muligheder, som rækker ud over den almindelige drift.

I 2027 foreslår vi at anvende tre millioner kroner til to strategiske indsatser:

- 2,5 millioner kroner til Markedsføringsindsats 2,0.
- 500.000 kroner til indsatsen omkring Ungeløftet.

De 500.000 kroner til Ungeløftet er anden del af den toårige indsats, som blev godkendt med budgettet for 2026 og som understøtter udviklingen af forløb og partnerskaber, som gør det muligt for flere unge at komme på højskole.
De 2x2,5 mio. til markedsføringsindsatsen vil Claus Staal sige lidt mere om et øjeblik.

Jeg vil i den forbindelse vise oversigten over udviklingen af den samlede egenkapital.
Den samlede egenkapital udgjorde i 2019 5, 7 mio. I januar 2026 udgør den 20,1 mio, heraf 10 mio i frie reserver.

Som fremskrivningen viser, forventer vi fortsat at have en solid egenkapital frem mod 2030, selv om vi anvender reserven til de foreslåede strategiske investeringer.

Den samlede egenkapital forventes således med en konservativ fremskrivning at udgøre 13,8 millioner kroner i 2030.

Det er en fremskrivning og dermed afhængigt af de forudsætninger, vi har lagt ind. Men den viser, at der er et økonomisk grundlag for at foretage de foreslåede investeringer.
I kan på figuren se at den almindelige egenkapital stiger lidt og ligger på et fornuftigt niveau samtidig med at reserven bliver mindre. Reserven kan fyldes op igen når der på et tidspunkt i fremtiden kommer en 20. udgave af højskolesangbogen med det ekstraordinære salg det vi medføre. Det er samtidig hele tiden vigtigt, at vi sikrer en egenkapital og likviditet, der kan rumme økonomi til genoptryk af den eksisterende højskolesangbog. Vi forventer at skulle lave et nyt genoptryk af den 19. udgave i 2028.

Eksterne midler – muligheder for hele skoleformen
Til sidst vil jeg løfte blikket fra driftsbudgettet til den samlede økonomi omkring foreningens arbejde.
Når vi også medregner offentlige stipendier og puljer, private fondsmidler og forlagets samlede salg, viser oversigten for 2027 56,1 millioner kroner i samlede indtægter.
Hvor kontingentet udgør halvdelen af driftsbudgettet, udgør kontingentindtægterne cirka en fjerdedel af den samlede oversigt over indtægter.
De offentlige stipendier og puljer udgør 22,6 millioner kroner, og de private fondsmidler udgør 2,2 millioner kroner.
Det er midler, der giver muligheder for højskoleophold, udvikling og fælles indsatser i skoleformen.
Vi har fortsat en ambition om, at større strategiske indsatser så vidt muligt finansieres eksternt.
Og selv om kontingentet udgør omkring en fjerdedel af denne samlede oversigt, er det helt afgørende for, at vi har en stærk forening, der kan løfte opgaverne og arbejde for nye muligheder.

Afrunding

Budgettet for 2027 fastholder en basisdrift i balance og giver samtidig mulighed for at investere i højskolernes fremtid.
Vi foreslår at bruge reserven målrettet til at styrke rekrutteringen og gøre højskolen tilgængelig for flere unge.
Det er et budget, der både tager ansvar for den løbende økonomi og understøtter udviklingen af vores fælles skoleform.
Tak for ordet.

Markedsføringsindsats II – flere på højskole v/ Claus Staal, næstformand
Den største nye investering handler om at styrke den fælles rekruttering til både korte og lange højskolekurser – med et særligt fokus på at få flere unge mænd på højskole. Vi står over for mindre ungdomsårgange i de kommende år. Vi har en skæv kønsfordeling, og den digitale udvikling ændrer hele tiden den måde, kommende elever finder og vælger et højskoleophold på.

Derfor foreslår vi at investere fem millioner kroner over to år fra reserven, med 2,5 millioner i 2027.
Der er tre dele i det. Den ene del handler om øget målgruppekendskab, 300.000 kr., den anden del er den målrettede rekrutteringsindsats, der også omhandler højskolernes udbud, og det er 2,7 mio. kr. Og tredje del skal gå til bedre kursussøgning, bl.a. ved at opgradere de platforme, de unge skal finde højskolen på, og det drejer sig om 3 mio. kr.

Indsatsen skal give os større viden om målgruppernes valg og præferencer, understøtte udviklingen af skolernes kursustilbud og styrke den digitale rekruttering.
Helt konkret handler det blandt andet om en bedre kursussøgning og en mere sammenhængende vej fra den første interesse til tilmelding – for både korte og lange kurser. Ambitionen er at få flere på højskole. Og dermed også at styrke grundlaget for skolernes og foreningens fremtidige økonomi.

Kommentar fra Kim Røge, forstander på Snoghøj Højskole: Jeg har stor respekt for de indsatser, der sættes i gang, men når vi afsætter 5 mio. kr. fra reserverne, bør vi også have klare mål for, hvad vi ønsker at opnå. Vi kan måle på kendskabet til højskolerne og på antallet af mandlige elever, men hvordan vurderer vi, om indsatsen er lykkedes? Det bør vi have tydelige forventninger til på forhånd.

Svar fra Claus Staal: Vi har allerede en række tal, som også blev præsenteret i beretningen. Siden 2016 er andelen af unge mænd på de lange højskoleophold faldet betragteligt, og i dag udgør de kun 37 procent af eleverne. På de korte kurser har andelen ligget stabilt på omkring 30 procent. Vi indsamler løbende data om elevsammensætningen og vil derfor kunne følge udviklingen og måle, om andelen af mænd på de korte og lange kurser stiger eller falder efter indsatsen.

Kommentar: Stefan Hollænder Kvamm, Ry Højskole: Fem mio. kr. er mange penge, og det vil være værdifuldt, hvis vi som medlemmer kan følge med i arbejdet. Vil skolerne få adgang til den målgruppeanalyse, der skal udarbejdes, og hvem skal stå for den? Den kan jo have mange former. Hvordan skal vi som skoler se de digitale forbedringer på foreningens hjemmesider? Der er en vigtig sammenhæng mellem den centrale indsats og arbejdet på de enkelte skoler, som vi skal være opmærksomme på.
Opfølgning, Stefan: Jeg vil anmode om åbenhed, så vi kan se analysen.

Svar: Betina Egede: Det har hele tiden været tanken, at arbejdet skal foregå i tæt dialog med skolerne. Analysen skal bygge på data og erfaringer fra jer, og derfor kan vi heller ikke gennemføre den uden jeres bidrag. Vi deler naturligvis analysen og vil sørge for, at skolerne bliver inddraget undervejs.

Kommentar: Merete Østergaard: Vedrørende punkt 2 om målrettet rekruttering vil jeg gerne understrege, at indsatsen bør tage højde for den enkelte højskoles profil og muligheder for at tiltrække unge mænd. Samtidig skal vi passe på, at vi ikke smider barnet [de kvindelige elever] ud med badevandet i bestræbelserne på at få flere mænd på højskole.

Svar: Betina Egede Jensen: Vi arbejder bredt med data, blandt andet som grundlag for vores rådgivning af skolerne. Der ligger også et omfattende arbejde bag søgefunktionen på vores hjemmesider, hvor eksterne samarbejdspartnere er involveret.
Analyse & Tal er sat i gang med at undersøge målgruppen af unge mænd. Her ser vi blandt andet på, hvad der appellerer til målgruppen, og hvordan det hænger sammen med skolernes forskellige tilbud og profiler. Resultaterne skal naturligvis kunne anvendes af de enkelte højskoler i deres rekrutteringsarbejde.

Kommentar: Lone Hee, Ungdomshøjskolen ved Ribe: I forlængelse af diskussionen om kønsfordelingen vil jeg gerne minde om, at omkring 10 procent af vores elever hverken identificerer sig som mænd eller kvinder. Dem skal der også være plads til. Mange oplever sig som sårbare i et samfund, hvor køn ofte forstås og opdeles i mænd og kvinder, men på højskolerne har vi mulighed for at rumme dem og skabe fællesskaber, hvor alle kan være med. Det er måske ikke en elevgruppe, alle skoler møder i samme omfang, men hos os er de en del af fællesskabet. Det kan være, det ikke er sådan hos jer, men de kommer...

På forespørgsel fra dirigenterne tilkendegav forsamlingen, at man bakker op om anvendelsen af 5 mio. kr. fra den frie reserve over de næste to år.

Fastsættelse af medlemskontingent og skolekontingent:
Lisbeth Trinskjær fremlagde forslaget til fastsættelse af kontingenterne, som fremgår af side 20 i årshæftet. Skolekontingentet foreslås reguleret i takt med tilskudstaksterne, der følger løn- og prisudviklingen, og fastsættes dermed til 2.348 kr. pr. årselev ekskl. elevforsikring. Kontingentet for personlige medlemmer foreslås fastholdt på 200 kr. årligt.

Kontingentforslagene blev godkendt ved afstemning blandt henholdsvis skolerepræsentanter og de personlige medlemmer.

Vedtagelse af budget
Budgettet for 2027 blev vedtaget af forsamlingen.

Valg af formand
Valgperioden udløber for: Lisbeth Trinskjær
Lisbeth Trinskjær blev genvalgt uden modkandidat.

Valg af bestyrelsesmedlemmer der vælges af skolerepræsentanter
Valgperioden udløber for:
Claus Staal, Silkeborg Højskole
Søren Møllgaard Kristensen, Egmont Højskolen
Begge blev genvalgt uden modkandidater.

Valg af bestyrelsesmedlemmer der vælges af personlige medlemmer
Valgperioden udløber for:
Peter Sebastian Petersen, Vejle Idrætshøjskole
Vanessa Pröschold, Grundtvigs Højskole
Begge blev genvalgt uden modkandidater.

Valg af suppleanter -
Følgende personer blev opstillet som suppleanter på mødet:
Anne Mette Vestergaard, viceleder af bestyrelsen for Den Rytmiske Højskole
Kim Jacobus Paulsen, Liselund Højskole.
Steffen Schødt Laundav-Koch, Kalø Højskole.

Valgt til 1. suppleant blev:
Steffen Schødt Laundav-Koch.

Valgt til 2. suppleant blev:
Anne Mette Vestergaard.

Valg af revisorer
Revisorerne er ikke på valg i år, men overgangen til Cedra Danmark skal ekstraordinært godkendes af årsmødet.
Betina Egede Jensen orienterede om, at der er tale om en formel godkendelse, da Deloitte har overdraget den del af sin revisionsforretning, der betjener små og mellemstore virksomheder, til Cedra Danmark.
Årsmødet godkendte overgangen ved afstemning.

Hilsner:

Jesper Øland, Frie Fagskoler: Tusind tak for en virkelig god beretning. Jeg føler mig rigtig godt hjemme her i dag, der er gode gamle kolleger blandt jer. Stemmer og venner fra gamle dage og jeg tænker helt tilbage til den dag i 1995, hvor jeg trådte ind på Ry Højskole.
Men i dag kommer jeg med en hilsen fra Danmarks mindste kostskoleform. Vi er en lille skoleform, men vi er i vækst. Vi deler lovgrundlag med efterskolerne, men vi deler også meget med jer. I de frie fagskoler har vi en nedre aldersgrænse på 16, og ingen øvre. Vi opererer under et lovbestemt krav, om at vi skal lave erhvervsrettet undervisning min. en tredjedel af tiden. Vores skoleform opstod i asken fra de gamle husholdningsskoler, der skulle finde ny eksistensberettigelse i starten af 00'erne. Det var en god ide, kan vi se her i dag, hvor Danmark mangler erhvervsuddannede. I en tid med faldende ungdomsårgange, så vokser vi. Havde vi eksisteret i 00'erne, kunne det være, Askov eller Ryslinge havde

kigget lidt vores vej, hvem ved. Vi skal løfte i flok. Vi skal eksistere på dannelse og fællesskab, og det at være menneske først.

Torben Vind Rasmussen, Efterskolerne: Tak for invitation, forbundethed og samarbejde. Vi er forbundne. Efterskolerne startede med en deltids sekretær i 1950'erne som sad i højskolernes sekretariat. Med tiden har Efterskolerne udviklet sig. I 2030 får Efterskolerne en ny 10. klasse med stor frihed, der skal håndteres, som en stor, stærk og selvstændig skoleform. På den lederkonference, der netop er afholdt for efterskoleledere, kom en række oplægsholdere. De talte alle om højskoler til inspiration. Så tak for samarbejde og forbundethed. Fortsat godt årsmøde.

Peter Bendix Pedersen, Friskolerne: Tak for invitationen, altid en fornøjelse. Tak til Lisbeth Trinskjær. Tydelig tale, men også med tyngde. Vi kan tydeligt mærke presset på rettigheder og konventioner, når snakken falder på muslimske elever. Sindelagsdiskussioner. Der er et ønske om en systematisk styring, og vi arbejder med, hvordan vi kan arbejde med inklusion for elever med særlige behov, og det fører blandt andet til en snak om, hvordan vi kan åbne frem for at lukke. Vi kan sammen blive modigere, så vi kan blive bedre til at stå i det pres. Og jeg glæder mig over, at højskolerne stadig kan levere solide øvebaner.

René Karottki, Højskolehistorisk forening: Vi arbejder jo i højskolehistorisk forening med højskolernes historie. Vi arbejder meget med formidling af historien, og hvad der er fælles med i dag. Vi fokuserer også på, hvordan højskolerne kan bruge deres egne historier i undervisningen. Vi ønsker FFD tillykke med valget til at være Danmarks kandidat til Unesco's bud på levende kulturarv. Vi stiller gerne vores viden til rådighed i den forbindelse.

Ditte Svane, Højskoleudvalget i Frie Skolers Lærerforening (FSL): Jeg er her for at gøre opmærksom på det arbejde FSL gør. Målet er fortsat at skabe en overenskomst. Det der står i vejen, er timelærere. En overenskomst skal nemlig gælde for timelærere og fastansatte - hvilket af myndighederne opfattes som, at det ikke er realistisk. Men FSL mener, at det er realistisk, da fastansatte og timelærere ikke laver det samme arbejde. Så kampen fortsætter. Andre forbundsfæller bakker op om sagen. Fx kan man arbejde på en fornyet ansættelsesbekendtgørelse. Afslutningsvist gøres opmærksom på at FSL til daglig rådgiver om ansættelsesvilkår og at der altid er plads til flere medlemmer.

Karsten B. Dressø, Jaruplund Højskole: Jeg vil gerne sige tusind tak. Jeg rundede netop de 70 år, og om to dage, siger jeg farvel efter 12 fuldstændig fantastiske og ubeskrivelige år, og et fantastiske samarbejde med mine medarbejdere/kolleger. Ikke en eneste dag har jeg sagt, at jeg ikke gider gå på arbejde. Det er på grund af bevægelsen, kollegerne og ikke mindst kursisterne. Når jeg tænker tilbage på, at jeg i 2014 kom ind i højskolernes forening: Jeg var officer, og havde arbejdet i Legoland, så tror jeg, bevægelsen tænkte, at bestyrelsen havde tabt sutten. Mit fokus var positivt. At vi skal samarbejde, og nogen tænkte, jeg var naiv, men jeg kan se, hvor stort et samarbejde der er på tværs i bevægelsen, så tak for det! Christian Egander Skov kommer på søndag, og jeg håber I også vil tage godt imod ham og inkludere ham i små og store fællesskaber som ny forstander på Jaruplund. Fra hjertet tusind, tusind tak for alt det, I har givet mig.

Rasmus Kolby Rahbek, forstander på Den Frie Lærerskole: Beretningen understreger frihedstraditionen, vi arbejder med. Tak for samarbejde mellem Den Frie Lærerskole og

højskolerne i landet samt foreningen. Hermed en opfordring til at tage praktikanter fra Den Frie Lærerskole. Mens mange taler om frihedstradition, så bygger højskolerne denne tradition. Jeg håber I vil udvikle og bygge videre på denne frihedspædagogik. Ingen, hverken forskningscentre eller andre, interesserer sig for denne pædagogik udviklingsmæssigt, det har vores lærere brug for. Og det er godt at se, at der ligger noget i pipelinen hos FFD. Tak for det og tak for et godt årsmøde.

Eventuelt

Steffen Schødt Laundav-Koch, Kalø Højskole: Tak for valget. Det er ikke en tradition før jeg har gjort det to gange. Derfor vil jeg igen i år høre, hvor mange TAP'ere der er til stede. Det er flot, og en fremgang. Jeg vil nævne, at FFD har et PRO-kursus, som er et rigtig godt kursus for os TAP'ere, og det gælder også køkkenkursus og kursus for administrationen, som jeg hører godt om fra kolleger, så tak for de højskoler, der får sendt os af sted på kursus.

Indslag fra Danni Sell, Brenderup Højskole med dans og fysisk involvering fra salen.

Afrunding fra Lisbeth Trinskjær:
Det er svært at komme efter, det der. Det var fedt, og det glemmer jeg nok ikke.
Tak for alle gode indlæg, tak til dirigenterne, Julie og Anders. Tusind tak for at lede os igennem myndigt og åbent. Tak for hilsnerne, de reflekterer vores samarbejde, og de er vigtige for os. Tak for genvalget og opbakningen. Man kan måske tænke, at når der ikke er andre, der stiller op, så tager man det som en selvfølge. Det gør jeg ikke! Tak til dem, der netop har opnået genvalg, jeg er kæmpe glad for at arbejde sammen med jer. Også tak til de øvrige bestyrelsesmedlemmer, jeg er glad for samarbejdet. Også tak til jer tre modige, der stillede jer til rådighed som suppleanter. Så er der ikke meget andet at sige end tak til sekretariatet. Der er brugt lidt tid på at planlægge arrangementet, og håber også, I kan vænne jer til det nye grafiske udtryk. Og tak til alle jer, der har bidraget til værksteder og indlæg her på generalforsamlingen. Det bliver brugt alt sammen. Tak til Rønde Højskole for at stille sig til rådighed for dette års årsmøde, giv dem en hånd.

Generalforsamling afsluttet.

Dirigenternes underskrift

Dato og underskrift: 8/11-26
Julie Sass, Johan Borups Højskole

Dato og underskrift: 7/11-26
Anders Munthe, Rønde Højskole